

نقش منطقه‌ای جدید اسرائیل همزمان با نشانه‌های خروج واشنگتن از خاورمیانه

به قلم دیوید ماکوفسکی (/fa/experts/dywyd-makwfsky-0/)

۱۲ آوریل ۲۰۲۲

همچنین دست‌یافتنی به

(English (/policy-analysis/new-regional-role-israel-washington-shows-signs-stepping-back

Also published in Times of Israel

درباره نویسنده

دیوید ماکوفسکی (/fa/experts/dywyd-makwfsky-0/)

مقاله‌ها و دیدگاه‌ها

کشورهای عرب با شرکت در نشست نقب تایید خود را از نقش اسرائیل چه به عنوان یک قدرت محلی و چه به عنوان یک واسطه یگانه با ایالات متحده آمریکا نشان می‌دهند

جابجایی صفحات ساختار کلان (tectonic) خاورمیانه را می‌توان حس کرد. چهار وزیر خارجه کشورهای عرب در اقدامی دیگر برای ادغام اسرائیل در منطقه با همتای اسرائیلی خود ملاقات می‌کنند و محل نشست یعنی کیبوتس سده بوکر (در صحرای نقب جنوب اسرائیل) در این میان نکته قابل توجهی است. این کیبوتس مکانی است در یک منطقه کویری که بیش از همه نامش با دیوید بن‌گوریون رهبر شناخته‌شده صهیونیست اسرائیل و نخست‌وزیر بنیانگذار این کشور گره خورده است.

بن‌گوریون ضمن آنکه امید داشت دشمنی اعراب در نهایت رو به زوال رود در دوران تصدی طولانی خود عمدتاً بر متحدان منطقه‌ای - ترکیه ایران و ایتوپیا - تمرکز کرد. کشورهایی که می‌توانستند موقعیت اسرائیل را برای تحمل انزوای اعمال‌شده از سوی کشورهای عرب بهبود بخشند استراتژی او با عنوان «دکترین پیرامونی» شناخته می‌شود. چرا که به معنی توسعه روابط با کشورهای در مرزهای خاورمیانه بود. اما اسرائیل دیگر کشوری نیست که در خاورمیانه جداافتاده باشد و طرفدار دکترین پیرامونی.

این نکته هم گویاست که یائیر لاپید وزیر خارجه اسرائیل بود که نشست نقب را تشکیل داد و آنتونی بلینکن وزیر خارجه ایالات متحده آمریکا نیز در آن حضور دارد. این واقعیت که کشورهای عرب در نشست حاضر می‌شوند گواهی است بر افزایش شتابان محوریت پیدا کردن اسرائیل در منطقه. در عین حال شاهدی بر این واقعیت نیز هست که بخشی از قدرت اسرائیل - البته نه همه آن - به روابطش با واشنگتن برمی‌گردد.

تمامی شرکت‌کنندگان در نشست نقب به سهم خود از دولت بایدن ناراضی اند اما هیچ‌یک از آنان اسرائیل را جانشینی برای ایالات متحده به عنوان کشوری ابرقدرت قلمداد نمی‌کنند. جالب این جاست که هر یک از کشورهای عرب شرکت‌کننده در نشست اسرائیل را یا کشوری می‌انند که قادر است موقعیت آنان در واشنگتن را بهبود دهد و یا مکمل آن چیزی باشد که از آمریکا دریافت نمی‌کنند.

علی‌نم انکار قاطعانه و مکرر ایالات متحده آمریکا مبنی بر این که خاورمیانه را از اولویت خود خارج نمی‌کند. کشورهای عرب بر این باورند که آمریکا دارد از اهمیت خاورمیانه به عنوان یکی از دغدغه‌های اصلی خود می‌کاهد و در این فرآیند از اهمیت کشورهای عرب نیز کاسته می‌شود. در چنین جهانی نشست نقب به دلیل نقش اسرائیل در آن به ابزاری در دست کشورهای مهم عرب تبدیل می‌شود.

تا به ایالات متحده یادآور شوند که نزدیکی آنها به امریکا لایتغیر نیست

در واقع درست این است که اولویت‌زدایی از خاورمیانه آن قدر گران از کار درمی‌آید که ایالات متحده آمریکا از عهده آن برنخواهد آمد
بحران اوکراین به جهان یادآوری کرده است که اگر آمریکا درباره دور کردن اروپا از انرژی روسیه جدی باشد نفت خاورمیانه کماکان موضوعیت دارد این واقعیت که رهبران عربستان سعودی و امارات متحده عربی مسیر خود را تغییر ندادند تا درخواست جو بایدن رییس‌جمهور آمریکا را برای افزایش تولید نفت عملی سازند و به جای آن خواستار تغییر جدول زمانی شدند یادآور این نکته است که این کشورهای عرب و تولیدکنندگان مهم نفت تا چه حد احساس می‌کنند از طرف آمریکا مورد بی‌اعتنایی قرار گرفته‌اند

ناراضی از واشنگتن کشور به کشور فرق می‌کند اما حسی واقعی است به هر شکل همزمان با اقدام اسرائیل در به نمایش گذاشتن قدرت خود در منطقه رهبران کشورهای عرب حواسشان به این نکته هم هست که دیگر کشورها می‌گویند از اسرائیل بیش از آمریکا کمک و همدردی دریافت می‌کنند در اینجا چند نمونه مطرح می‌شود

اعراب می‌نند که این اسرائیل است که مایل است علیه ایران اقدام کند خواه عقب راندن ایران و گروه‌های نیابتی‌اش از سوریه و عراق باشد و خواه فعالیت حتی در داخل مرزهای ایران در مقابل ایالات متحده حملات ایران حتی علیه آمریکا را تلافی نمی‌کند مثلا می‌توان از میان چنان حملاتی به حمله اخیر به پایگاه التنف در مرز سوریه و عراق اشاره کرد به سختی می‌توان این دیدگاه را رد کرد که مادامی که در چنین حملاتی شهروندان آمریکایی کشته نشده باشند ایالات متحده مایل نیست دست به اقدام تلافی‌جویانه بزند در سفر اخیری که به اسرائیل داشتم از چندین مقام نظامی اسرائیل شنیدم که می‌گفتند ایران ظاهرا بیش از آن که از آمریکا بترسد از اسرائیل واهمه دارد کشورهای عرب متوجه این نکته شده‌اند

در چنین زمینه‌ای اسرائیل برای برجسته کردن ارتباط شورشیان حوثی در یمن با ایران تردیدی به خود راه نمی‌دهد این تاکید به صورت نمادین و در بیانیه‌های نفتالی بنت نخست‌وزیر اسرائیل پس از حملات موشکی حوثی‌ها به اهدافی در امارات و یا حمله راکتی اخیر آنها به تاسیسات نفتی در شهر بندری جده در عربستان بیان شده است

علاوه بر این گذشته از سخن و مواضع نمادین مقام‌های ارشد امنیتی در اسرائیل فورا برای ارائه کمک‌های مهم نظامی به اماراتی‌ها در مقابله با تهدید حوثی‌ها به ابوظهبی شتافتند با این حال یک مقام ارشد منطقه خلیج فارس می‌گفت که فکر نمی‌کند کمک نظامی یا میزان همبستگی علیه حوثی‌ها به قدر کافی بوده باشد زیرا از قرار معلوم ایالات متحده آمریکا ایده حمایت فعال را به مثابه ترغیب جنگ در یمن قلمداد می‌کند مناسبات اسرائیل با ریاض مانند رابطه‌ی نیست که آمریکا با ریاض دارد اما باز هم تماس‌های دو طرف قابل توجه است و می‌توان تصور کرد که اسرائیل داده‌های اطلاعاتی علیه حوثی‌ها را با پادشاهی سعودی به اشتراک می‌گذارد

به طور خلاصه کشورهای حاشیه خلیج فارس تمایل دارند که منطقه را از دید تهدیدهای خارجی و داخلی که از ایران و حوثی‌ها ناشی می‌شود ببینند آنان گمان می‌کنند که اسرائیل نیز از دریچه مشابهی به منطقه می‌نگرد مصر نیز در گروه کشورهای خلیج فارس قرار می‌گیرد با توجه به تهدیدهایی که در داخل با آنها مواجه است احساس می‌کند که حمایت کافی از آمریکا دریافت نمی‌کند در واقع مصر مرتبا از اسرائیل می‌خواهد تا در مورد آن دسته از اعضای کنگره آمریکا که تهدید به کاهش حمایت‌های نظامی آمریکا می‌کنند کمک حال باشد چرا که مصر یکی از بزرگ‌ترین کشورهای ذی‌نفع از این حمایت‌ها است

بحران اوکراین اوضاع را پیچیده‌تر کرده و آسیب‌پذیری اقتصادی مصر را افزایش داده است مصر برای تامین گندم و تغذیه جمعیت بیش از ۱۰۰ میلیونی خود به شدت متکی به اوکراین است علاوه بر این شرم‌الشیخ استراحتگاه زمستانی بسیاری از گردشگرانی است که از مسکو و کیف به آنجا سفر می‌کنند گردشگرانی که دست‌کم فعلا دیگر خبری از آنان نیست

حال اسرائیل و تمایل آن برای پر کردن این شکاف را با پروازهای مستقیم به شرم‌لشیخ در نظر بگیرید با نزدیک شدن عید پسخ [یادآور رهایی قوم بنی‌اسرائیل از بردگی فرعون و خروج از مصر] باید انتظار داشت خروج معکوسی را از طرف اسرائیلی‌های سکولار به مصر انتظار داشته باشیم

همچنین با در نظر گرفتن مناسبات مصر و مراکش با مسکو مقام‌های هر دو کشور احساس می‌کنند که از نظر سیاسی در برابر واشنگتن آسیب‌پذیر هستند نشستی که به ابتکار اسرائیل و با حضور وزیر خارجه آمریکا برگزار می‌شود به وزیران خارجه قاهره و رباط امکان می‌دهد تا ریسک سیاسی خود را بیمه کنند

مراکش در خاک خود و به طور علنی یک توافق امنیتی با بنی‌گانتس وزیر دفاع اسرائیل امضا کرد همین کار را بحرین هم انجام داد مصر نیز اخیرا همکاری نظامی خود را با اسرائیل گسترش داد فراتر از همکاری‌های اطلاعاتی درازمدتی که در کنار اردن با اسرائیل داشته است

این کشورها چنین توافق‌هایی را نه تنها به دلیل ارزش امنیتی خود این توافق‌ها بلکه از این رو نیز که به کسب امتیاز در واشنگتن کمک می‌نماید ارزشمند می‌شمارند. مطمئناً اسرائیل باید مراقب باشد تا به عنوان یک لابی‌گر خارق‌العاده خاورمیانه مورد سوءاستفاده قرار نگیرد. آنکارا اخیراً از ایساک هرتزوگ رئیس‌جمهور اسرائیل برای دیدار از ترکیه دعوت کرد و وضعیت آنکارا در واشنگتن به دلیل خرید سامانه‌های دفاع موشکی اس-۴۰۰ از روسیه متلاطم بوده است. اظهارات هرتزوگ در آنکارا روشن ساخت که با توجه به سابقه ترکیه در اتخاذ رفتارهای دمدمی که نمونه آن در دوره رئیس‌جمهور رجب طیب اردوغان رخ داده است اسرائیل لازم است بسیار محتاطانه در نزدیکی به ترکیه عمل کند.

اسرائیل ابرقدرت نیست و کاملاً واقف است که هیچ جانشینی برای ایالات متحده آمریکا متصور نیست. با این حال مایه غرور بن‌گوریون می‌بود اگر می‌دید با توجه به برداشت اعراب از اینکه ایالات متحده فعالیت‌هایش در خاورمیانه را کاهش می‌دهد اسرائیل در میان کشورهای مهم عرب مورد استقبال قرار گرفته و جایگاه منطقه‌ی خود را تحکیم می‌کند تا دست کم حدی از این خلأ را پر کند.

دیوید ماکوفسکی هموند ارشد زیگلر در پروژه کورت انستیتو واشنگتن درباره مناسبات اعراب و اسرائیل است و پادکست *Decision Points* را <https://shows.acast.com/decision-points> را تهیه می‌کند. این مقاله ابتدا در *سیسایت تایمز اسرائیل* (<https://blogs.timesofisrael.com/israels-new-role-in-the-middle-east-easing-the-arabs-way-in-washington>) انتشار یافته است.

RECOMMENDED

BRIEF ANALYSIS

Political Tempest in Israel: Can Bennett Right the Ship?

۱۱ آوریل ۲۰۲۲

David Makovsky

(/policy-analysis/political-tempest-israel-can-bennett-right-ship)

ARTICLES & TESTIMONY

The Clock Runs Out on Imran Khan as Pakistan's Prime Minister

۱۱ آوریل ۲۰۲۲

Simon Henderson

(/policy-analysis/clock-runs-out-imran-khan-pakistans-prime-minister)

BRIEF ANALYSIS

Sabereen's Suspension (Part 2): Causes and Consequences

آویل ۲۰۲۲ ۱۱

◆
Crispin Smith ,
Hamdi Malik ,
Michael Knights

(/policy-analysis/sabereens-suspension-part-2-causes-and-consequences)

TOPICS

(/policy-analysis/fraynd-slh/) فرایند صلح

(/policy-analysis/rwabt-rb-w-asrayl/) روابط عرب و اسرائیل

(/policy-analysis/syast-amryka/) سیاست آمریکا

REGIONS & COUNTRIES

(/policy-analysis/kshwrhay-hashykhlyj-fars/) کشورهای حاشیه خلیج فارس

(/policy-analysis/msr/) مصر

(/policy-analysis/shmal-afryqa/) شمال آفریقا

(/policy-analysis/asrayl/) اسرائیل